

Intrum regionális fizetőképeségi index

Budapest
2020. május

intrum

Kedves Partnerünk!

Egyedi problémákra egyedi válaszokat adunk – ebben áll az Intrum üzleti modellje. Így nyújthatjuk a legjobb szolgáltatást megbízóinknak, és csak így találhatjuk meg a legjobb megoldási javaslatokat ügyfeleink számára.

A jelenlegi helyzetben különösen nagy szükség van a rugalmasságra: a világjárvány régóta nem látott gazdasági káoszt okozott, ami miatt az Intrumnak is rendkívüli döntéseket kellett meghoznia. Ezek egyike volt az alábbi elemzés elkészítése is: bár az idei első negyedév végére a GKI-val közösen lezártuk a szokásos fizetőképességi Indexünket, az ebben szereplő adatokat és következtetéseket az élet heteken belül felülírta. Ahhoz, hogy céges partnereink számára valóban hasznos tanácsokkal szolgáljunk a magyar gazdaság kilátásaival kapcsolatban, részletesen meg kellett ismernünk az új helyzetet és felmérni a járvány tényleges gazdasági hatásait Magyarországon. Elsősorban ezért készítettük el az új, áprilisi adatokkal frissített Intrum Fizetőképességi Indexet (IFI) és annak regionális változatát, az IRFI-t.

Több komponensből álló fizetőképességi indexünk az elmúlt években pontos képet

adott a lakosság pénzügyi helyzetéről, eredményeinket számos szakember használta sikerrel gazdasági prognózisok készítésére vagy üzleti stratégiaalkotásra. Biztos vagyok benne, hogy a kutatásainkban szereplő megállapítások a mostani bizonytalan helyzetben is pontosnak bizonyulnak.

A következő hónapokban kulcsfontosságú lesz a pénzügyi stabilitás megőrzése, mind a vállalatok, mind a nemzetgazdaságok, mind pedig az egyének számára – credit management szolgáltatóként ebben nekünk is komoly felelősségünk van. Célunk, hogy az adósok és a hitelezők érdekeit is szem előtt tartva találjunk megoldásokat az egyes ügyekben, ezért fontos számunkra is, hogy reális képpel rendelkezünk a lakosság jólétéről és a gazdaság kilátásairól. Ennek birtokában, és az alapértékeinket szem előtt tartva, partnereinkkel közösen hozzájárulhatunk ahhoz, hogy a magyar gazdaság minél hamarabb kilábalhasson a válságból.

Üdvözlettel:
Felfalusi Péter
vezérigazgató

Az Intrum Regionális Fizetőképességi Index felépítése

A regionális index előállításához az IFI indexhez is használt adatokat alkalmaztuk egy kivételével. Így az indexet alkotó változók a következők:

- A havi befizetések aránya az összes adósságállomány arányában, amely megragadja a fizetőképességet és a fizetési hajlandóságot az Intrum követelésállományán belül.
- A lakosság anyagi helyzetének indexe (GKI)
- A betéti kamatok, amelyek meghatározzák a hazai kamatszint állományát, így a lakosság bevételeit és költségeit a követeléseken és a kötelezettségeken (MNB).

Ahhoz, hogy a régiókra kapott indexeket össze lehessen hasonlítani, azokat nem az adott területi idősor saját átlagával és szórásával sztenderdizáltuk, hanem az országos idősorok jellemzőivel. A lakosság anyagi helyzetének indexe a lakóhely régiója szerint nem reprezentatív, aminek eredményeképp a mutató igen volatilis regionális szinten. Ezt a problémát autoregresszivitással kezeltük. Ezen túlmenően a kialakított indexeket súlyoztuk az országos átlagos nettó bértől való átlagos eltérésükkel az egyes negyedekben, így kapjuk az Intrum Fizetőképességi Indexet az egyes régiókra.

Intrum Regionális Fizetőképességi Index

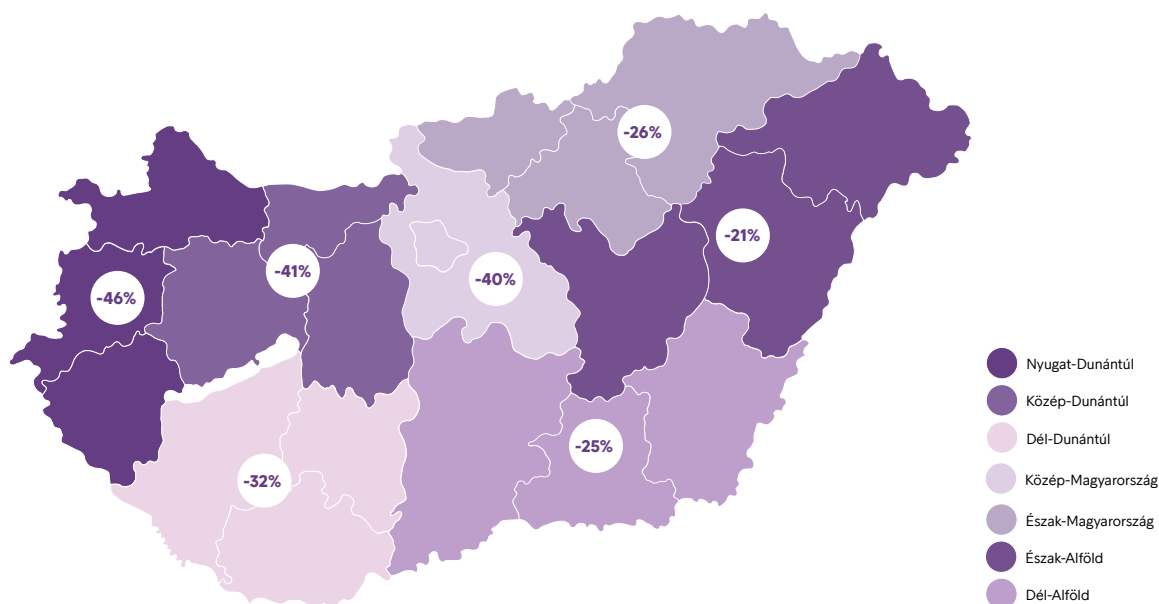
Az Intrum és a GKI Gazdaságkutató Zrt. közös munkája eredményeképpen létrejött az Intrum Fizetőképességi Index (IFI index) mellett egy hasonló elméleten alapuló regionális index, amely képes megragadni a magyar háztartások fizetőképességének alakulását historikusan a hét magyarországi régióban. Az Intrum Regionális Fizetőképességi Index esetében, amennyiben

növekszik a régiós index értéke, akkor a lakosság pénzügyi helyzete is javul. A regionális index lokális és országos változói miatt a regionális index kezdőértéke 2010 januárjában 0.

Az elmúlt hónapokban megjelent koronavírus-járvány egyaránt érinti a hazai gazdasági folyamatokat és változtatja meg a lakosság mindennapjait. Magyarország egyes földrajzi részei eltérő gazdasági-társadalmi tulajdonságokkal bírnak, illetve a különböző gazdasági szektorok különböző súlyt képviselnek az adott térségben. Ennek következtében a koronavírus-járvány gazdasági hatásai más-más mértékben érintik hazánk régióit. A regionális lakossági fizetőképesség romlását jeleníti meg az index, ugyanakkor az elhúzódó és tartós gazdasági hatások enyhítése céljából a Magyar Nemzeti Bank hiteltörlesztési moratóriumot (fizetési haladékot) hirdetett ki a hazai lakosság részére. Tekintve, hogy különböző csatornákon keresztül e költségek és várakozások is tükröződnek az indexben, így az index által tükrözött romlást csökkentheti a moratórium.

A 2011 és 2013 közötti mélypont a pénzügyi válság tovagyrúzó, illetve az európai hitelválság, valamint a magyar adórendszer átalakítása negatív hatásainak a következménye. 2013 végét követően a régióban növekedésnek indult az index, s a csúcspontot 2019-ben érte el.

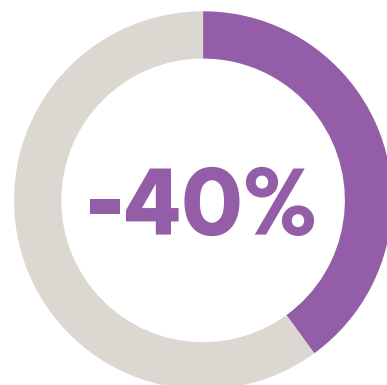
Az Intrum Regionális Indexek ellentétesen mozognak a régiós munkanélküliségi adatokkal. Ha a munkanélküliség csökken, az indexek értékei javulnak, és fordítva, azonban ez a kapcsolat inkább középtávon értelmezhető. A kisebb munkanélküliség az újonnan foglalkoztatottak esetében jövedelememelkedést jelent, de javítja a korábban már munkát találók bér kilátásait is.

Közép-Magyarország

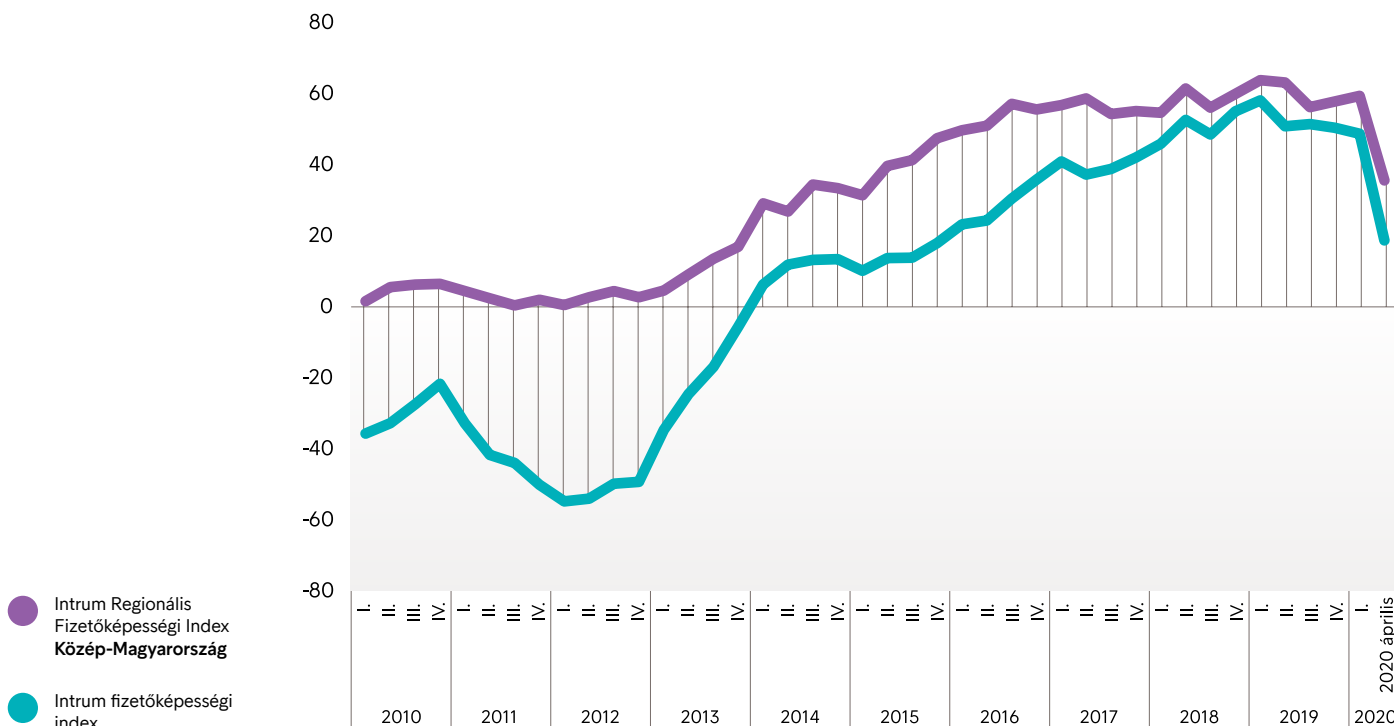
A közép-magyarországi régió tekintetében szignifikáns a fejlődés a vizsgált időszakban. Természetesen Budapest miatt ez az egyik legfejlettebb gazdasági régió, mivel itt összpontosulnak a magas hozzáadott értékű ágazatok. Ebből a szempontból kiemelkedő a háztartások anyagi helyzetének javulása, annak ellenére, hogy ez a térség fejlődik a legkisebb ütemben. Ennek oka egyrészt magasabb a bázis, másrészt pedig az, hogy az európai uniós támogatások is inkább a fejletlenebb régiókat érintik.

A közép-magyarországi regionális fizetőképességi index értéke 2020 áprilisában 40 százalékkal csökkent az első negyedévhez képest. Ez sokkal rosszabb, mint a többi régióban. A drasztikus fizetőképességben tetten ért csökkenés oka, hogy Budapesten sokkal több szolgáltató vállalkozást érint a koronavírus-járvány negatív gazdasági hatása a kereslet visszaesése, megszűnése miatt.

Az Intrum Regionális Fizetőképességi Index és az IFI Index alakulása, 2010-2019 (negyedéves adatok)¹
Közép-Magyarország

Forrás: GKI

¹ Az ábrázolt időszak tartalmazza a 2020. áprilisi értéket is.

Észak-Magyarország

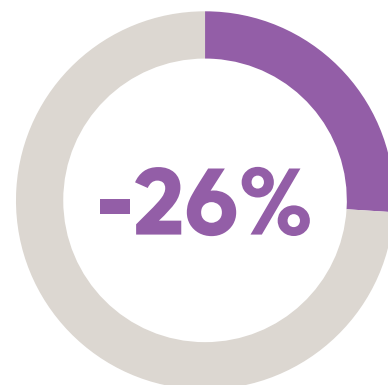
A regionális indexek alapján az állapítható meg, hogy Észak-Magyarország fejlődött a leginkább 2019-ig.

Az észak-magyarországi fizetőképesség növekedése mögött az elmúlt néhány évben tapasztalt minimálbér-emelkedés, illetve korábban a közmunka kiszélesedése, majd az utóbbi egy-két évben a nem támogatott foglalkoztatás erőteljes növekedése húzódik meg.

Annak ellenére, hogy a regionális indexek közül Észak-Magyarország fejlődése volt a legdinamikusabb, 2020 áprilisára 21 százalékkal csökkent a fizetőképességi index értéke az előző negyedévhez képest, amely a koronavírus-járvány következménye. Ez a fizetőképességben bekövetkezett

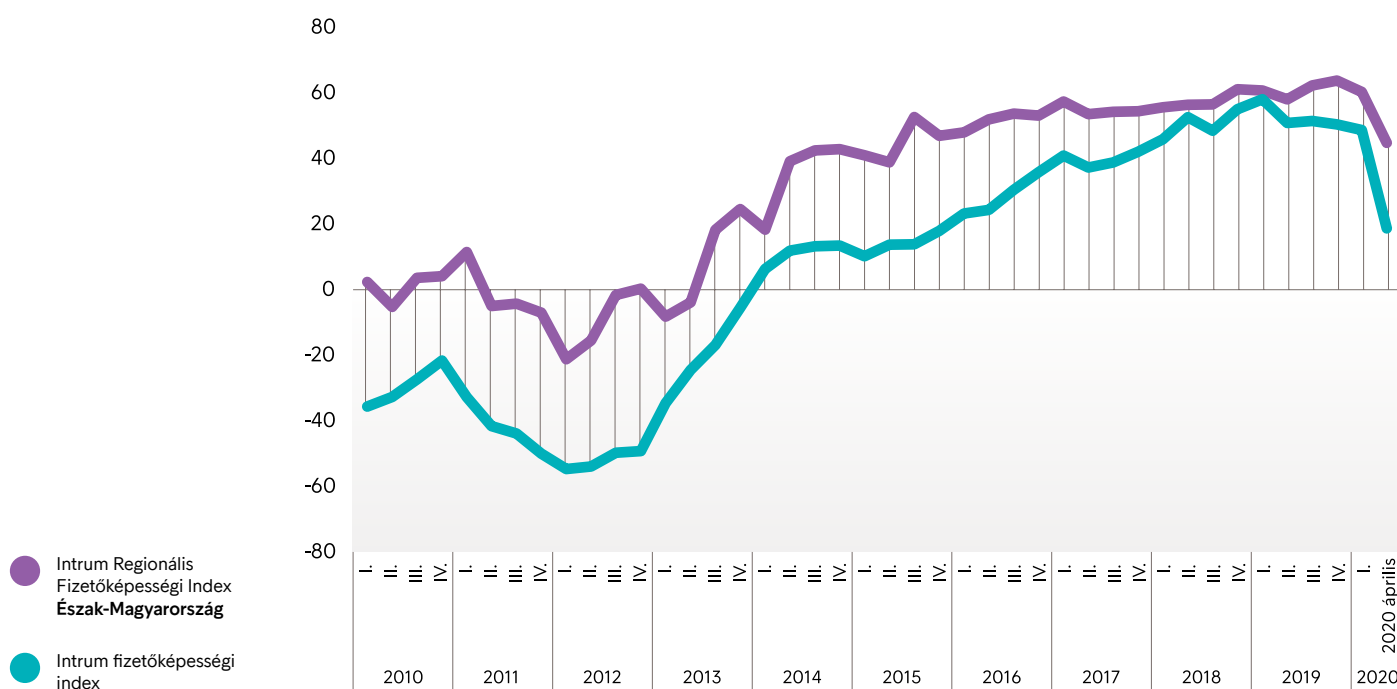
romlás a legkisebb a többi régióhoz hasonlítva.

A járvány okozta keresletcsökkenés hatására bizonyos iparágak jobban ki vannak téve a gazdasági károknak, ilyen veszélyeztetett szektor pl. a járműgyártás. Mivel az észak-magyarországi régió ipari termelésében és foglalkoztatásában a járműalkatrész-gyártás súlya jelentős, a gazdasági visszaesés is súlyos lesz, ezáltal – remélhetően csak ideiglenesen – rontva a térségben élő háztartások fizetőképességét. További gondot okozhat, hogy a korábban munkanélkülieket nagy számban szívta fel az építőipar, amely ágazat (nem csak a koronavírus-járvány miatt) szintén csökkenő pályára került.

Az Intrum Regionális Fizetőképességi Index és az IFI Index alakulása, 2010-2019 (negyedéves adatok)²
Észak-Magyarország

Forrás: GKI

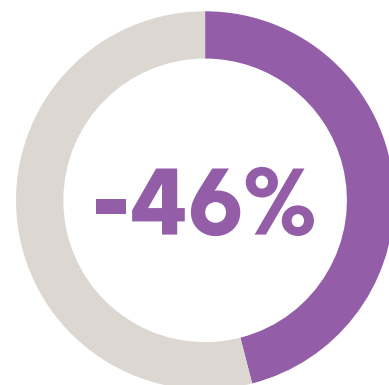
² Az ábrázolt idősorok tartalmazzák 2020 áprilisi értéket is.

Nyugat-Dunántúl

A 2010 és 2019 közötti időszakot tekintve a nyugat-dunántúli régió fejlődött gazdaságilag a leginkább, amely elsősorban az autóiipari és a turisztikai szektor bővülésének, illetve az ezzel párhuzamosan fejlődő infrastruktúrának köszönhető. A fizetőképesség stabilan nőtt a periódus során.

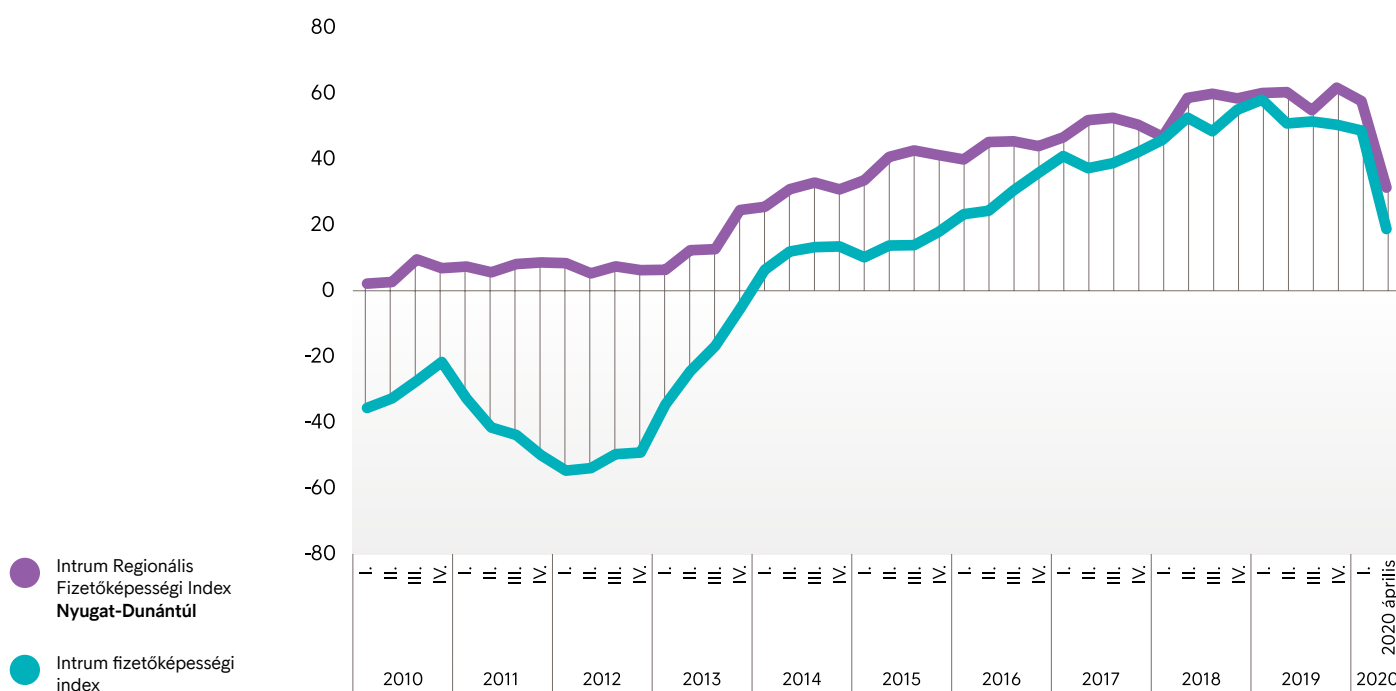
A nyugat-dunántúli regionális fizetőképességi index 46 százalékkal csökkent 2020 áprilisára az első negyedévhez képest, ez jelentős romlásnak minősül, s a többi regionális

indexhez képest a legnagyobb mértékű. 2010 és 2019 között jelentős autóiipari fejlesztések történtek, így az autóiipari konjunktúrának való kitettség erősödött. A 2019. évi autóiipari termelés értékének 34 százalékát az Audi és beszállítói adták. De az Opel-gyár termelése is jelentős a régióban. A koronavírus járvány nyomán sérültek a globális ellátási láncok, amely szignifikánsan vetette vissza az európai autóiipart, így a magyar kapcsolódásait is. Ennek hatására a válság a régiót hosszabban és tartósabban érinti majd.

Az Intrum Regionális Fizetőképességi Index és az IFI Index alakulása, 2010-2019 (negyedéves adatok)³
Nyugat-Dunántúl

Forrás: GKI

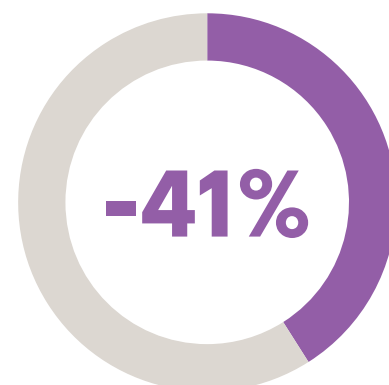
³ Az ábrázolt idősorok tartalmazzák 2020 áprilisi értéket is.

Közép-Dunántúl

Közép-Dunántúl esetében állapítható meg a legkisebb mértékű fejlődés az elmúlt években, ha a regionális indexek átlagait vetjük össze. Az egy főre jutó GDP-növekedést tekintve intenzív trendet követ a régió, azonban EU-s szinten még így is fejletlennek minősül. A növekedés motorja a Fejér megyei ipari-, és szolgáltatászektorok gazdasági diverzifikáltsága.

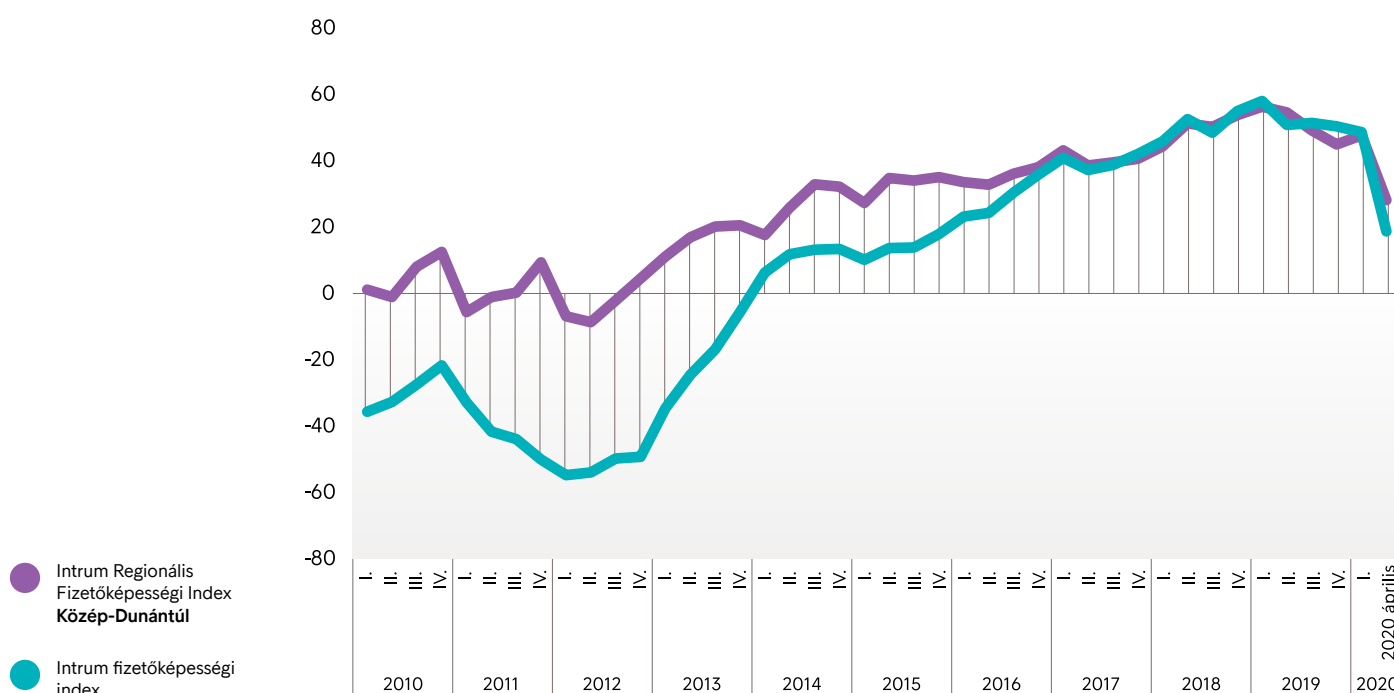
A közép-dunántúli regionális fizetőképességi index esetében tapasztalható az egyik legnagyobb visszaesés, 2020 áprilisára 41 százalékkal romlott az index az első negyedévhez viszonyítva, amely a kiemelkedőnek számít a regionális indexek között. Mindezt annak ellenére,

hogy a régióban dinamikusan nőtt az egy főre jutó GDP értéke az utóbbi időben. A jelentős romlás mögött a járvány miatt kialakult helyzet áll. A globális ellátási láncok sérülése nyomán negatívan érintett a hazai járműgyártás, amely egy része a közép-dunántúli megyékben található. Továbbá, ebben a régióban számos építőipari beágyazottságú vállalat található, amely szektort szintén negatívan befolyásolja a járvány. A jelentős súlyt képviselő turizmust pedig gyakorlatilag lenullázta a válság március-áprilisban. A visszaépülés ezekben az ágazatokban lassú és elhúzódó lesz várhatóan, így további fizetőképességbeli romlás várható a közép-dunántúli lakosság körében.

Az Intrum Regionális Fizetőképességi Index és az IFI Index alakulása, 2010-2019 (negyedéves adatok)⁴
Közép-Dunántúl

Forrás: GKI

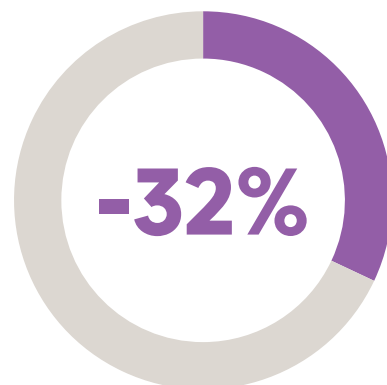
⁴ Az ábrázolt idősorok tartalmazzák 2020 áprilisi értéket is.

Dél-Dunántúl

Dél-Dunántúl az egyik legfejletlenebb régió az Európai Unió által készített versenyképességi index és az egy főre jutó GDP szerint annak ellenére, hogy 2010 és 2019 között folyamatosan bővült a helyi gazdaság. Az alacsony kiindulási szint miatt a regionális indexeket vizsgálva a dél-dunántúli régió fizetőképessége javult az egyik legdinamikusabban. A jelenség mögött főleg a bérnövekedés hatása áll, amely 2013-hoz képest ebben a régióban volt a legmarkánsabb (elsősorban a minimálbér emelések és az állami foglalkoztatottak bérrendezése miatt).

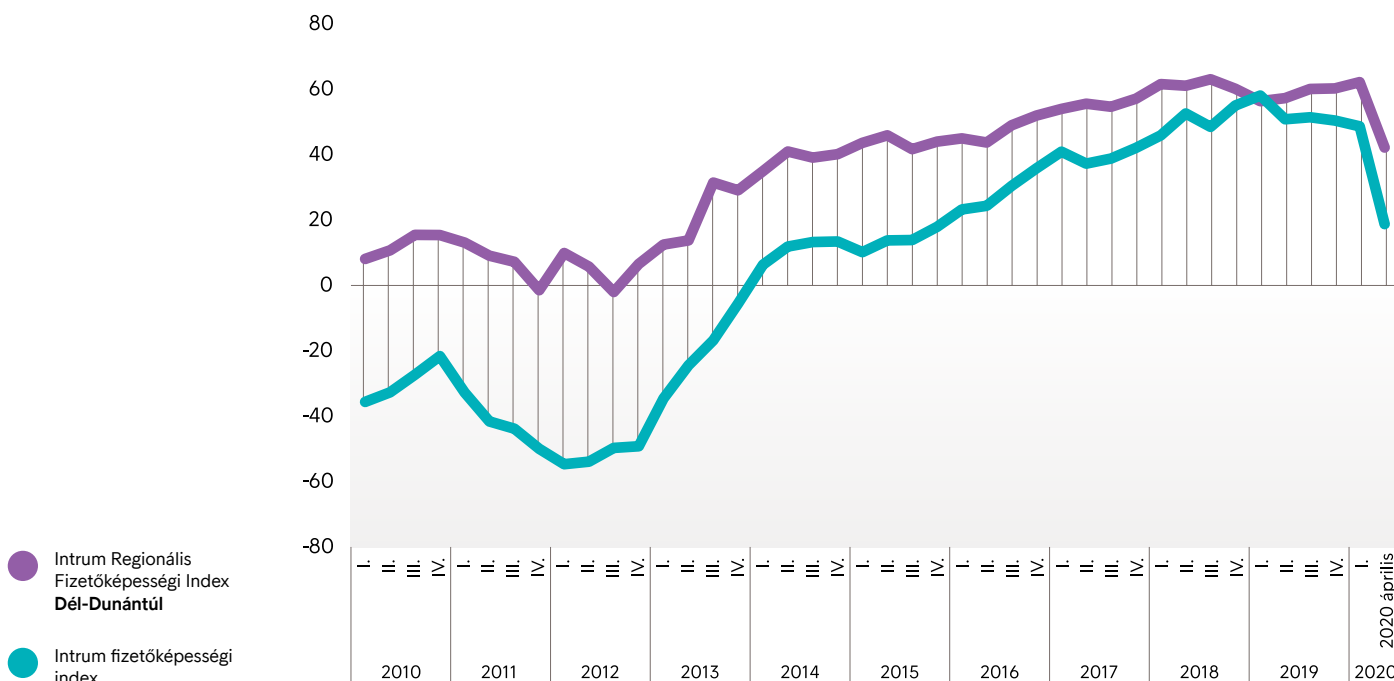
A dél-dunántúli regionális fizetőképességi indexben csökkenés figyelhető meg 2020-ban a 2019-es

stabil növekedést követően. Az indexben tetten ért visszaesés jelentős mértékűnek mondható a vizsgált időszakban, 32 százalékos csökkenés realizálódott az indexben 2020 áprilisában az előző negyedévhez képest. Habár jelentősen bővült a helyi gazdaság a 2010-es szinthez képest, jellemző a régióra a magas munkanélküliség az országos átlaghoz képest. A koronavírus-járvány ezt tovább növeli. A dél-balatoni térségekben pedig a turisztikai kereslet megcsappanása okozhat majd súlyos terheket. Ahogy az várható volt, most is a fejletlenebb régiók vannak nagyobb mértékben kitéve a gazdasági sokkoknak, ami jól látszik a fizetőképességi indexben.

Az Intrum Regionális Fizetőképességi Index és az IFI Index alakulása, 2010-2019 (negyedéves adatok)⁵
Dél-Dunántúl

Forrás: GKI

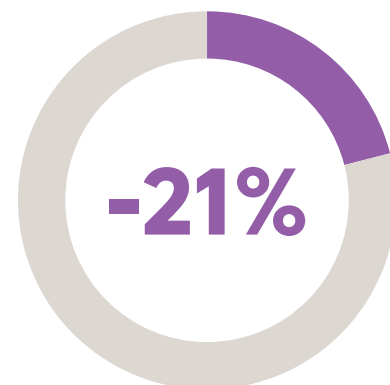
⁵ Az ábrázolt idősorok tartalmazzák 2020 áprilisi értéket is.

Észak-Alföld

Észak-Alföld gazdasági fejlettségét tekintve az egyik legelmaradottabb régió az országban. A fizetőképesség javulását tekintve, az elmúlt években, a középmezőnyben van a többi régióhoz hasonlítva, azonban önmagához képest jelentős javulásról beszélhetünk. E jelenség mögött főleg a különböző ipari fejlesztések és beruházások állnak, mivel a kormány iparfejlesztési stratégiájában kiemelt szerepet kap a régió.

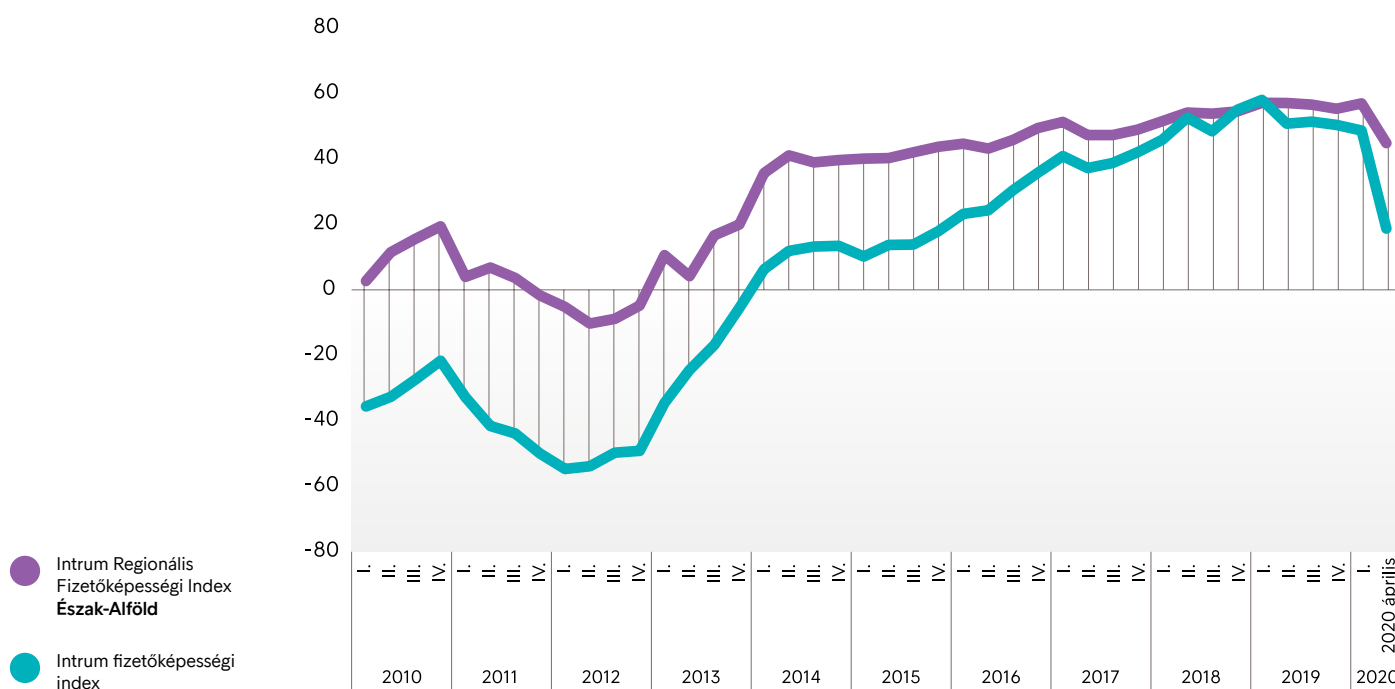
Az észak-alföldi regionális fizetőképességi index 2020 áprilisában jelentős csökkenést mutat az első negyedéhez képest. Ha a többi regionális indexet is figyelembe vesszük, ez nem számít azonban kiemelkedő

romlásnak. Észak-Alföld az egyik legelmaradottabb régió az országban a gazdasági fejlettség tekintetében, azonban fontos megjegyezni, hogy az amúgy is gyengébb térségek fokozottan ki vannak téve a koronavírus-járvány okozta gazdasági károknak. A régióban tapasztalt fizetőképességbeli romlás mögött az egyéni vállalkozók magas száma áll, ha a teljes népességhez viszonyítjuk. Másrészt sokan az építőiparban találtak megélhetést a korábbi években, amely ágazat kilátásai is látványosan romlanak. Az indexből az látszik, hogy az észak-alföldi lakosság egyelőre fizetőképese, azonban a gazdasági strukturális fejletlenség miatt ez hamar megváltozhat rövid távon.

Az Intrum Regionális Fizetőképességi Index és az IFI Index alakulása, 2010-2019 (negyedéves adatok)⁶
Észak-Alföld

Forrás: GKI

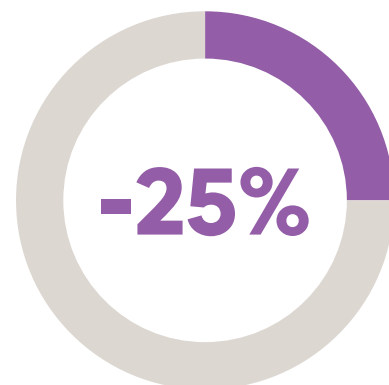

⁶ Az ábrázolt idősorok tartalmazzák 2020 áprilisi értéket is.

Dél-Alföld

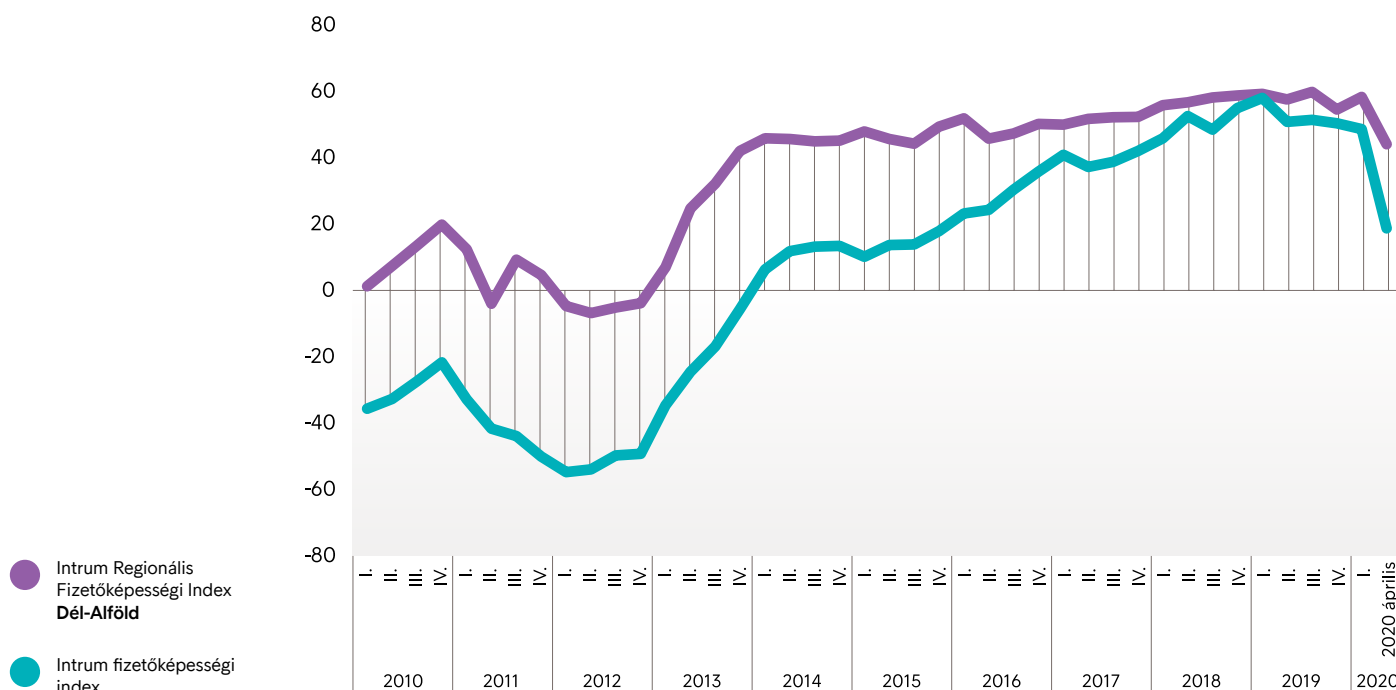
A dél-alföldi regionális fizetőképességi index stabilan nőtt az utóbbi években. A növekedés mögött a gazdasági fejlődés húzódik meg, ami a vélhetően az autópárnak (Mercedes) és annak beszállítói hálózatának köszönhető, az alacsony bázis mellett. Azonban 2019 második felében – az országos tendenciával ellentétesen – már enyhe csökkenés volt megfigyelhető. 2020 első negyedévében újból növekedésnek indult az index, amely még a tavalyi év erős teljesítményének az utóhatása. Aggodalomra adhat okot, hogy 2019-ben a járműipari vállalkozások

termelésének 15 százaléka Bács-Kiskun megyében realizálódott, ami a járvány miatt kiemelten sújtott iparágnak minősül. Az eddigi tapasztalatok alapján az autópárnában jelentősen visszaesett a termelés a globális ellátási láncok akadozása miatt. De a térség turizmusa és az egyéb szolgáltatási szektorok is megsínylelték a kijárási korlátozásokat. A legfrissebb index-értékben (2020. április: 25%-os csökkenés 2020 első negyedévéhez képest) már érezhető a koronavírus-járvány negatív gazdasági hatása, amely rontja a régió háztartásainak fizetőképességét.

Az Intrum Regionális Fizetőképességi Index és az IFI Index alakulása, 2010-2019 (negyedéves adatok)⁷
Dél-Alföld

Forrás: GKI

⁷ Az ábrázolt idősorok tartalmazzák 2020 áprilisi értéket is.

Módszertan

Az index elkészítéséhez főkomponens-analízis módszertanát használtuk fel. A módszertan, melyre a szakirodalomban PCA-ként hivatkoznak (az angol kifejezés kezdőbetűiből alkotott rövidítés – Principal Component Analysis) egy adatredukációs módszertan. A módszer lényege, hogy egy nagy adathalmaz dimenzióit, változóit úgy csökkentse, hogy a változóhalmazban rejlő információ (variancia) ne vesszen el. A módszer működése felfogható úgy is, mint az adathalmaz belső struktúrájának megismerésére vonatkozó eljárás, amelynek célja, hogy az a legjobban magyarázza az adathalmaz szóródását.

Röviden tehát úgy foglалható össze, hogy sok változóból, adatmennyiségből úgy készítünk kevesebb változót, hogy a változókban rejlő információ megmarad. Ezért optimális index készítésére (amennyiben egy komponens -az ún. közös komponens- képes megtartani az információt).

Az eljárás alapvetően keresztmetszeti statisztikai módszer, de mivel nem igényel különösebb feltételeket, ezért gyakran használatos idősorok

elemzésére, különösen indexek készítésére. A szakirodalomban több példa is található a PCA index képzésére: számos országban használják jóléti-index képzésére, míg az USA-ban és euró-övezetben pénzügyi stabilitási index, versenyképességi indexek, sajtószabadság index stb. előállítására alkalmazták a módszert.

Mivel számos adatot és változót használunk az elemzéshez, ezért a mértékegység problémát sztemerdizálás módszerével (a változó értékéből levontuk az átlagot és osztottuk a szórással) oldottuk meg. Ennek eredménye a módszertan hátránya is, hiszen a vizsgált időszakon számítva biztosan lesznek negatív és pozitív értékek is. Más időszakot választva alapul az index egyes értékei változhatnak, de alakja és az időszakok közötti változások iránya nem, ezért alkalmas index képzésre.

A GKI Gazdaságkutató Zrt. 2004 óta ISO minőségbiztosítási rendszert működtet. A minőségbiztosítási rendszer elemeként folyamatosan felülvizsgálják és auditálják a különböző projekteket.

Intrum

1138 Budapest,
Váci út 144-150.
(+36 1) 88 00 920
sales@intrum.hu

intrum